

Tekst 4

Stervende talen

(1) Bij een Franse dorpsbakker moet je nog altijd niet aankomen met Engels. Dus zie je daar 's zomers regelmatig een Nederlander zwetend
5 een brood bestellen: “*Moi, eh... je... suis un pain!*”¹⁾ Oef, dat is eruit. Besmuikt lachend reikt de bakkersvrouw het brood aan. Als er op een camping of in een hotel een dokter
10 moet komen, wordt er één stokoude Nederlander uit zijn hol gesleept, die weet wat een *gorge* (keel) is, of *fièvre* (koorts). Vaak ben ik dat, of mijn man of vrienden. Wij spreken niet geweldig Frans, maar goed genoeg. Dat is
15 geen verdienste: we hebben het gewoon op school geleerd.

(2) Het zou best kunnen dat die Nederlander bij de Franse bakker
20 waterbouwkundige is, of hoogleraar duurzaamheid. Hoogopgeleid zijn is in Nederland geen garantie meer voor de beheersing van vreemde talen. Ook met het Duits is het droevig gesteld, maar met een komisch
25 Duits accent lijkt het nog wat.

(3) De tijd dat wij als dwerglandbewoners zo goed ‘onze talen’ spraken, is voorbij. Nederlanders spreken
30 nog maar één vreemde taal: Engels. Frans en Duits, de talen van onze buurlanden, tot ver in de vorige eeuw hoofdvakken op school, zakken snel weg. Als examenvak in het voortgezet
35 onderwijs is Engels verplicht;

Frans en Duits zijn facultatief. Nog maar 17 procent doet eindexamen Frans en 32 procent Duits. In 1980 was dat 28 procent en 59 procent.

40 Op de in 1968 afgeschafte hbs²⁾ deed iedereen examen in drie moderne talen. Nu doet 26 procent van de vwo'ers wél eindexamen Latijn, een dode taal. Ze moeten wel, om te kunnen zeggen dat ze gymnasium doen.

45 (4) Als minder scholieren Duits en Frans kiezen, gaan minder jongeren die talen studeren. Er komen minder vertalers en leraren in die talen, minder mensen die boeken, films en kunst uit die culturen kennen. Zo
50 verdwijnen ze vanzelf.

(5) Deze week kwam er een tegengeluid. Een noodkreet. Terwijl de discussie over Engels in het hoger onderwijs doorzeurt, laten docenten en wetenschappers in Duitse en Franse taal en cultuur zich horen. Hun hartstochtelijke pleidooi op
60 buurtaalonderwijs.nl/manifest om de positie van Frans en Duits te herwinnen, is ondertekend door onder anderen de oud-politici Ben Bot, Hedy d'Ancona en Bram Peper. In het manifest wordt gepleit voor meer
65 lesuren voor deze vakken, een verplichte kennismaking in de onderbouw, en eindexamens die ook de actieve taalbeheersing toetsen, zoals spreken en luisteren.
70

(6) De argumenten zijn bekend en overtuigend: Frans en Duits zijn onze buurtalen, Duitsland is onze belangrijkste handelspartner. We kweken sympathie door die talen te spreken; 75 veel Duitse en Franse ondernemers spreken geen Engels. We lopen veel geld mis – “miljarden”, zegt het manifest; ik weet niet hoe je dat uitzoekt – 80 door onze bothed om overal in het Engels te beginnen. En is het niet armoedig dat studenten in de humaniora³⁾ belangrijke teksten niet in de oorspronkelijke taal kunnen 85 lezen?

(7) Het is welbewust beleid geweest. Stelselmatig werd ‘kies exact’ gepromoot, alfa-richtingen waren pretpakketten, voor de kneusjes. Voor de 90 diep gewenste internationalisering

was Engels wel goed genoeg. De overheid liet het aan de scholen zelf over of ze de afstervende talen nog wilden geven. Paul Schnabel, van #onderwijs2032⁴⁾, vond dat ze best weg konden: wie Frans of Duits wilde leren moest maar een cursus volgen bij ‘de nonnen in Vught’⁵⁾.

(8) Ze hebben gelijk, de manifest-schrijvers. Maar dat gelijk krijgen ze pas als de noodzaak zich aandient. Waarom zou het Engels, met het oog op de brexit⁶⁾, altijd EU-voertaal blijven? Frankrijk en Duitsland zijn de 105 grootste landen van de unie. Misschien is het Amerika van Donald Trump⁷⁾ de komende jaren geen bewonderd gidsland meer. Scholen: spring in dat gat in de markt.

naar: Aleid Truijens

in: de Volkskrant, 3 februari 2018

Aleid Truijens is columnist en schrijft vaak over het Nederlandse onderwijs.

noot 1 “*Moi, eh... je... suis un pain!*”: letterlijk “Ik, eh.. ik... ben een brood!”

noot 2 hbs: hogere burgerschool, de voorloper van het huidige vwo

noot 3 humaniora: de studie van taal, geschiedenis en cultuur

noot 4 #onderwijs2032: voormalige denktank die in opdracht van de overheid adviezen ontwikkelde voor de toekomst van het onderwijs

noot 5 ‘de nonnen in Vught’: verwijst naar een bekende taalschool

noot 6 brexit: het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie

noot 7 Donald Trump: 45e president van de Verenigde Staten van Amerika (2017-2021)

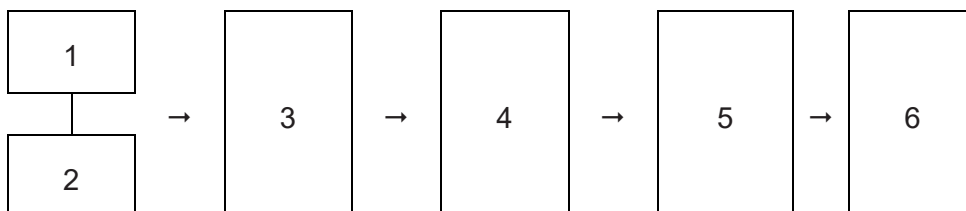
Tekst 4 Stervende talen

De eerste twee alinea's van tekst 4 kunnen worden beschouwd als de inleiding van de tekst.

- 1p **33** Welke omschrijving verwoordt het best wat de functie is van de inleiding (alinea 1 en 2) ten opzichte van de rest van de tekst?
 In de inleiding wordt
- A de aanleiding beschreven voor het standpunt dat in het vervolg van de tekst wordt ingenomen en onderbouwd.
 - B een bewering gedaan die in het vervolg van de tekst wordt ondersteund met argumenten en onderzoek.
 - C een probleem vastgesteld dat in het vervolg van de tekst wordt uitgewerkt en verklaard.
 - D een standpunt beschreven dat in het vervolg van de tekst wordt beargumenteerd en vanuit meerdere kanten wordt bekeken.

Uit tekst 4 is een ontwikkeling af te leiden die geleid zou hebben tot het 'afsterven' van het Duits en het Frans. Die ontwikkeling is weer te geven in het onderstaande oorzaak-gevolgschema.

- 3p **34** Vul dit schema in door de nummers 1 t/m 6 over te nemen en daarachter de letter van het bijbehorende informatie-element (a t/m g) te noteren. Let op! Er blijft één informatie-element over.

Kies uit de volgende informatie-elementen:

- a Duits en Frans verdwijnen als taal gesproken door Nederlanders.
- b Er zijn minder leraren, vertalers, lezers en cultuurdragers in deze talen.
- c Er zijn minder studenten in deze talen.
- d Exacte studies worden gepromoot.
- e Hoogopgeleid zijn is geen garantie meer voor beheersing van Duits en Frans.
- f Minder leerlingen kiezen voor Duits en/of Frans.
- g Scholen kiezen zelf of Frans en Duits examenvakken zijn op hun school.

- “Ze moeten wel, om te kunnen zeggen dat ze gymnasium doen.”
(regels 44-45)
- 1p **35** Met welke omschrijving kan de toon in deze zin het best worden gekarakteriseerd?
- A boos
 - B pessimistisch
 - C relativerend
 - D spottend
- “Deze week kwam er een tegengeluid. Een noodkreet.” (regels 53-54)
- 1p **36** Geef aan waarop het manifest van docenten en wetenschappers in Duitse en Franse taal en cultuur een reactie is.

- In alinea 6 somt de auteur argumenten op die het gelijk van de opstellers van het manifest moeten bewijzen. Deze argumenten zijn uiteindelijk terug te brengen tot twee hoofdargumenten.
- 2p **37** Noem die twee hoofdargumenten.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik per argument niet meer dan 25 woorden.

- In tekst 4 worden bij verschillende groepen negatieve opmerkingen met betrekking tot taal gemaakt.
- 3p **38** Geef van de drie groepen in de tabel aan wat die negatieve opmerkingen met betrekking tot taal inhouden.
Noteer het nummer van elke groep en noteer daarachter steeds wat de negatieve opmerking inhoudt.
Geef geen citaten.

	groep	negatieve opmerking
1	Nederlanders	
2	Gymnasiumleerlingen	
3	Bel idsmakers	

“Maar dat gelijk krijgen ze [de manifestenschrijvers] pas als de noodzaak zich aandient.” (regels 100-101)

- 1p **39** Wanneer zouden de manifestenschrijvers gelijk krijgen, volgens de tekst? De manifestenschrijvers krijgen gelijk als
- A Frans en Duits het Engels voorbijstreven als taal van de meest invloedrijke landen en het Engels minder belangrijk wordt.
 - B het Verenigd Koninkrijk niet langer lid is van de Europese Unie en er voor de handel dus geen noodzaak meer is om verplicht Engels te leren.
 - C het Frans of het Duits de nieuwe voertaal binnen de Europese Unie wordt en het Engels minder belangrijk wordt voor de handel.
 - D men eindelijk inziet dat het Engels een overschatte taal is en Europeanen meer belang hebben bij het Frans en het Duits.

“Scholen: spring in dat gat in de markt.” (regels 108-109)

- 1p **40** In welk opzicht is er sprake van een ‘gat in de markt’ voor de scholen?
- A Door de politieke ontwikkelingen zullen scholieren in de komende jaren juist Engels en Duits willen leren.
 - B Er is grote vraag naar sprekers van het Duits, Frans en Engels omdat momenteel te weinig mensen deze talen goed beheersen.
 - C In de toekomst zal er meer behoefte ontstaan aan sprekers van het Duits en Frans dan nu.
 - D Scholen kunnen hun leerkrachten weer meer tijd geven om hun leerlingen te onderwijzen in het Frans en Duits.